

helyezkedtek és elhatározták, hogy kemény ellentállást fognak kifejteni. Az arabok csatlakoztak Enver béghez, az Eyrenaikai török csapatok főparancsnokához, aki segítségükkel legközelebb komoly támadást fog intézni az olaszok ellen.

Bukarestből jelentik: Konstantinápolyból ideérkezett táviratok jelentik, hogy a török fővárosban rendkívül komoly a helyzet. Nagyon komoly és jelentőségteljes eseményeket várnak. Az ifju-törökök presztizse erősen megrendült. Általánosan arról beszélnek, hogy a szultánt megfosztják trónjától.

Berlinből jelentik: A *Vossische Zeitung* Konstantinápolyból az olaszokra nézve lesújtó jelentéseket kapott. A táviratok azt jelentik, hogy Benghazinál a partraszállított olasz csapatokat a leghallatlanabb vereség érte, mert a város védői a partraszállt olaszoknak nem kevesebb, mint háromnegyedrészt megölték. Az olasz hadihajók nem tehettek kárt a városban, mert nagyon nagy távolságból lőttek.

A legutóbbi hírek szerint az olaszok egyre új csapatokat szállítanak partra Benghaziba. A törökök ellentállása tovább tart.

Londonból jelenti, hogy az olasz seregeknek a tripoliszi sivatagban való bevonulása nem sikerült, mert 30.000 jól fölfegyverzett arab lovas ellentállással találkozott, akik az olaszokat visszaszorították, akik kénytelenek voltak visszavonulni. Természetesen ez a visszavonulás nem ment egészen simán és az olaszoknak sok emberáldozatába került.

SZEZÓN

Az új kalapok.

Ki sem tudná megmondani, hogy miért van úgy, de úgy van, hogy a legújabb kalapmodellekkel csak jóval a toalettek bevonulása után érkeznek meg azoknak a divatüzleteknek a vezetői, akik hivatva érzik magukat arra, hogy a hamisítatlan és előkelő párisi kalapdivatnak legyenek terjesztői.

Az idő kissé megrontotta a divatkorzó örömeit s a jeges szél belekapaszkodott a széles karimájú kalapokba és felborzolta a kócsagok finom szálait. Még legjobban jártak azok, akik számolva az idő csuf hangulatával, melyen a szemükre vonták puha bécsi kalapjait. A „Chapeau riennoise“ oly hirtelen és oly széles körben terjedt el, hogy az egyszerű kis midinettől kezdve az előkelő divathölgyig mindenki viseli. Ez a puha, legtöbb esetben disznélküli nemezkalap, mely minden formára hajlítható, a legtöbb archoz illik. Egész finom kivitelű a legolesőbbig kapható, még pedig a színskála minden árnyalatában.

Fiatal leányok számára a téli divat egyik legsikeresebb alkotása a fehér posztó-kosztüm s ehez igen jól illenek ezek a puha fehér nemezkalapok, melyeket fekete vagy kék belső karimával lehet viselni.

Sok tekintetben megmaradt a divat a nagy nyári formák mellett s inkább diszben, mint alakban változtatott rajtuk. A diszek fő alkotórészeit a kócsagok s a szörme képezik, melyeken kívül még bársonyt, szárnyakat, selyemvirágot és ripszszalagdiszt is alkalmaznak.

Ujdonságszámba mennek a teljesen puha kis kalapok, melyek csakugy készülnek szörmeből, mint changeont tafotából. Domináló formák az empire kócsögök, a ninichek s a Biedermejer-kor „Schüte“-jai. Szinben még mindig a fekete-fehér a kedvelt összeállítás. Az idei őszi versenyeken tiszta

fekete bársonyformákat lehetett legnagyobb számban látni. Nagyon szép volt például egy bébé-alaku hermelin-főkötő, mely mellé hosszú fekete kócsag volt tűzve. Feltűnt egy fekete bársonygomba skinks-diszszel, melynek szélét apró horgolt, zöldleveles virágok futották körül. Egy másik fekete bársonykalap erősen ivezett Napoleon-formát mutatott, melynek elől merészen emelkedő széles kajtókája mellé egy esomó aranybarna kócsag volt fektetve. Lehetett látni ripszszel befoglalt fekete karimájú bársonykalapokat, melyeknek díszét hátulról előre tűzött Mercur-szárnyak képezték. Fehér plüskalapokban sévres kék bársonypántok és rojtszerűen alkalmazott hermelinfarkocskák díszeltek, míg a szörmekalapokat tarka musselin vagy atlaszrózsácskák élénkítették. A feketeéféhér harmóniát előnyösen szakitották meg a toupe és lilaszínű kalapok, melyek gyér díszítéssel illeszkedtek hozzá a ruhák karakteréhez. Nagyan és egészben sokkal több kis kalapot lehetett látni, mint széles karimájút, habár a látogató kalapok még nagyobb dimenziókban készülnek most az eddigieknél.

A telefon — ötven éves.

— Emlékezés 1861. október 26-ikára. —

(*Saját tudósítónktól.*) Amikor élvezzük a távbeszélés örömeit és boszankodunk a telefonoskisasszonyok szeszélyein, jusson eszünkbe, hogy e csodálatos találmány félszázados jubileumához érkezünk a mai, esütörtöki napon.

A telefon keletkezése, az aránylag rövid idő ellenére, olyan homályban vész el, mint ha a népvándorlás korára nyulnék vissza. Leginkább Reis Fülöpöt tartják a telefon feltalálójának. Nem egészen jogosan.

Azt az egyet lehet csak határozottan megállapítani, hogy 1861. október 26-án mutaták be először a majnai Frankfurtban a „Physikalischer Verein“ ülésén azt a készüléket, melyből a mai telefon tökélesedett ki, és hogy ez a dátum tekinthető a világhódító találmány születésnapjának.

Reis Fülöpről ma már határozottan mondhatjuk, hogy eredetileg nem volt szándéka az emberi hangot elektromos uton a távolba átvinni. Előtte csupán az a cél lebegett és ezen állítólag már 18 éves kora óta dolgozott, hogy zenei hangokat vigyen át elektromos uton. E törekvéseivel csak akkor ért eredményhez, amikor Scott Leonnak 1857-ben Martinvilleben feltalált Phonoautografot vette föl.

A fent említett frankfurti előadásakor főképen a zenei átvitelrel foglalkozott. Hogy emberi hang is hallható lehet a messze távolban, szintén szóba jött, amennyiben véletlenül elhaló, szerény mellékesengésként néhány emberi hang szintén megszólalt. Kuriózumnaként tárgyalták is ennek az észleletnek kihasználását.

Legat Vilmos a Reis-féle táviró leiratában, erre nézve, ezeket mondja: „Akkordok, dallamok stb. bámulatos biztossággal vitettek át, míg a felolvasás és beszélgetés néhány szava csak zavarosan volt hallható, bár ennél is a hang felkiáltó, kérdő, csodálkozó hordozása egészen tisztán jutott kifejezésre“.

A szerencsétlen Reis Fülöp érdemét igazán semmivel se csorbitjuk annak hangoztatásával, hogy eredetiltg észbe se jutott a távbeszélés feltalálása. Később mindenestre tisztába jött e mellékeredmény jelentőségével és horderejével. Ki is jelentette egy bizalmas embere előtt, hogy egy csodálatos találmányt ajándékozott a világnak, melyet

csak az utókor fog méltányolni. 1874. január 14-én meg is halt, három évvel korábban, mint ahogy a távbeszélőnek — mint amerikai találmánynak — hirtelen diadalmasan jött át Európába.

A telefon feltalálásának érdemét különben akkor már nemcsak az amerikaiak, hanem az olaszok is maguknak vindikálták, holott nyomtatott bizonyíték van arra, hogy kerek hét évvel a Reis-féle frankfurti kísérlet előtt, már foglalkoztak ezzel a problémával.

Most néhány éve egy penzionált szerény francia táviróhivatalnok jelentkezett audienciára Mongeot főpostamesternél, hogy sovány nyugdíját némileg javítsák. A bejelentőlapra „Bourseul inventeur du téléphone“-t jegyzett be. Ezzel csak azt érte el, hogy eleinte eszelelőnek gondolták, akinek az a rögeszméje, hogy ő találta fel a telefont.

De Mongeot nagyott nézett, amikor az öreg ember okmányait átnézve, napnál világosabban meggyőződött, hogy Bourseulnak joga van e büszke titulushoz. Kitűnt írásából, hogy 1849. óta foglalkozott a hangnak elektromos uton való átvitelének problémájával, és hogy egy — természetesen tökéletlen — készüléket talált ki, melyet tzonban az eredeti telefonnak lehet mondani. 1854. augusztus 18-án, hét évvel a frankfurti bemutatás előtt, levelet intézett az „Illustration de Paris“ c. laphoz, melyben leírja az ő „Téléphonie électrique“-jét, melynek elve és lényege nagyrészt megegyezik a mai távbeszélőével. A nevezett lap egy héttel később lenyomatta ezt a levelet és így kétségbevonhatatlan a derék Bourseul kezdeményező érdeme.

Mongeot is fölismerete ezt és sietett nyugdíját 3000 frankkal fölemelni, amit 1907-ben bekövetkezett haláláig élvezett.

Mindazonáltal se Bourseul, se Reis, sem a többi igényt emelő nem érte meg, hogy találmányának gyakorlati értéke legyen. Az amerikai Graham Bell vette az ő fáradozásait hasznát. 1876. február 14-én szabadalmaztatta az ő telefonját, mely már egyes kisebb szerkezeti hibákból eltekintve, tökéletesen megfelelt az emberi hang átvételével céljának. Európában Berlin volt az első város, ahol az erélyes Stephan főpostamester a nyilvános forgalomban alkalmazta.

Mind amellet olyan messzire nyulnak az első tapogatózások e téren, — különösen ha a 17. századbeli Joolen Róbert kezdetleges készülékéről se feledkezünk meg — hogy jól tesszük, ha 1861. október 26-ikát vesszük a telefon nyilvános szereplése első állomásának és ennek holnapi ötvenedik évfordulóját meghatottan jubiláljuk meg.

Domán Mihály és Fia

szőnyeg és ágynemű áruházát az eddigi összes cikkekben még dusabban felszerelve a Kárász-utcában levő (volt Sátor-féle helyiség)

Wagner-palotába helyezte át.

Különlegességek perzsa, smyrna és indiai szőnyegekben. □□□

A Kiss- utcában levő helyiségem azonnal kiadó. 1029

Figyelem!

Pathé Fréres

párisi cégnek legújabb mozgófénykép felvételei f. hó 23-tól kezdve kizárólagosan 2223

Figyelem!

a Kossuth-kávéházban.